

УДК 32 (477.73)

Полішкарова Олена Олександрівна, 1967 р.н. Закінчила Дніпропетровський державний університет. Аспірантка заочного відділення політології та економічної теорії МДПУ. Тема кандидатської дисертації "Місце та роль суспільних об'єднань у політичній системі України в 90-ті роки ХХ ст."

Політичні партії на Миколаївщині: структура, функції, особливості діяльності

Кінець ХХ століття став для України часом глибоких перетворень в усіх сферах суспільного життя. Зміни на політичному терені спричинили появу більше 50-ти політичних партій у нашій країні. У роботі досліджено політичні партії Миколаївщини у зв'язку з їх політичною орієнтацією, цілями, особливостями функціонування.

Наприкінці 80-х – на початку 90-х років ХХ ст. українське суспільство вступило у новий етап розвитку. Розпад однієї з найбільших імперій світу – СРСР – призвів не лише до появи нових незалежних держав, а й започаткував у них процес трансформації суспільного ладу від тоталітаризму до демократії. Цей процес не обмежується у часі, він триває довго і є досить болісним. Ми є його свідками і безпосередніми учасниками.

Поступово, але невпинно в Україні утверджується громадянське суспільство. Однією з ознак становлення і розвитку його демократичних інститутів є виникнення політичних партій, які є тією ланкою, що зв'язує громадян із владою, дає можливість широким верствам населення впливати на політику в державі.

Як в Україні в цілому, на Миколаївщині партійний рух розпочався з боротьби за національно-культурне відродження українського народу, із виступів на захист довкілля. Першими неформальними організаціями, які виникли на теренах області, були Товариство української мови Т.Г. Шевченка та екологічна асоціація "Зелений світ".

Ідея здобуття Україною національної незалежності стала могутнім поштовхом до усвідомлення громадянами своїх власних інтересів, а отже, і пошуку шляхів їх реалізації, найбільш демократичним і цивілізованим з яких є об'єднання у політичні партії. Також слід врахувати, що виникнення партій – явище не лише ідеологічне. Воно тісно пов'язане із розчаруванням суспільства, появою класів і груп. Українське суспільство наприкінці 80-х – на початку 90-х років не можна

вважати безкласовим. Водночас через відомі причини до 90-х років ХХ ст. ми маємо справу з однопартійністю. Це призвело до певних деформацій. Однак після проголошення незалежності ситуація змінилася. Сьогодні, коли незалежність України вже відбулася, головним завданням для політичних партій є розробка та здійснення економічних реформ, від успіху яких залежить подальший поступ України в бік демократії.

У сучасній політології класифікація політичних партій достатньо уніфікована. Як найбільш універсальний критерій класифікації використовується політичний темперамент. Так, правими називають послідовників збереження існуючого ладу, а лівими – прихильників радикальних змін [1]. Між ними розташувалися центристи. Традиційно вважається, що на лівому полюсі зосереджується комуністична ідеологія. Далі, якщо рухатися праворуч, знаходиться соціал-демократична, ліберальна, консервативна і на крайньому правому полюсі – фашистська ідеологія.

У рамках цієї загальноприйнятої класифікації М. Томенко розробляє сучасну партійну карту України. Він дещо уточнює партійні ідеології: комунізм, соціалізм, соціал-демократія, ліберальна демократія, націонал-демократія, консерватизм, націоналізм [2].

Водночас миколаївські автори [3], класифікуючи сучасні політичні партії, виділяють чотири групи: націонал-радикальні, націонал-демократичні, соціал-комуністичні та центристські. Такий поділ представляється не зовсім вдалим. Адже за цією класифікацією партія Громадянський Конгрес

України з лівого флангу, де їй належить бути, потрапляє до групи центристів. Водночас Українська республіканська партія та Народний Рух України, які є ближчими до правого крила, опиняються у "компанії" соціал-демократів.

Якщо говорити про нашу область, то кількість осередків всеукраїнських політичних партій постійно змінюється. Так, на 1 січня 1999 року в області було зареєстровано 25 відділень українських політичних партій. За політичним темпераментом вони представляють увесь спектр від лівих до правих. До того ж слід відмітити: на лівому крилі зосереджено не лише більшу кількість партій – вони мають більше прихильників, їх осередки чисельніші, а електорат більш активний. Це підтвердили і результати останніх парламентських виборів на Миколаївщині. Отже, розглянувши тенденції останніх років, можна вважати, що прихильність до комуністичної ідеології вже стала особливістю південних областей України.

Відмінності між регіонами України у ставленні до тих чи інших політичних сил можуть стати суттєвими і відчутно вплинути на майбутні президентські вибори у нашій державі. Відомо, що кандидати враховують особливості кожного регіону при розробці тактики своєї кампанії. І хоча попередні вибори до Верховної Ради засвідчили, що населення України не вельми довіряє політичним партіям, все одно претенденти на найвищу посаду в державі намагаються заручитися підтримкою тієї чи іншої політичної сили. Про це свідчать не лише партійні розколи, а й створення нових партій "під лідера".

Схоже, що на майбутніх президентських виборах українські політики будуть користуватися старими політичними технологіями. У сучасному світі вже відбулася зміна акцентів: з формально-політичних характеристик претендентів на змістовно-особистісні. Це призвело до зменшення ролі та значення партій у процесі президентських виборчих кампаній. Перш за все це пов'язано із загальносвітовою тенденцією до деколективізації суспільної свідомості. Сьогодні партії втрачають свою виховну функцію, вони вже не потрібні як інструмент політичної освіти. А з розвитком сучасних засобів зв'язку, мережі Інтернет партії перестають бути зв'язуючою ланкою в інформаційному ланцюжку між владою і народом [4].

Отже, подивившись на політичні партії під цим кутом зору, розумієш, що, можливо, їх нездатність об'єднатися, домовитися, постійні внутрішні чвари і розколи є підтвердженням того, що цей суспільний механізм уже морально застарів і що ХХІ ст. буде безпартійним.

Хоча, швидше всього, ці тенденції притаманні цивілізованому світу, і українські політичні партії ще рано списувати з політичної арени. Партії в Україні виникли у зв'язку із глибинними змінами у всіх сферах життя країни, і вони є головним інститутом розвинутого громадянського суспільства.

Сьогодні в Україні стрімко відбуваються зміни на політичному, економічному, соціальному, духовному рівнях. Боротьба між партіями сприяє створенню конкурентного середовища, що продукує нові ідеї, сприяє вибору найкращого шляху суспільного розвитку. А це на користь і суспільству, і окремій людині.

Література

1. Білоус А.О. Політичні об'єднання України. – К.: Україна, 1993. – С. 16.
2. Томенко М.В. Українська перспектива: історико-політичні підстави сучасної державної стратегії. – К.: Українська перспектива, 1995. – С. 93.
3. Колосовська Н.Д., Соболев П.І., Шитюк М.М. Політичні партії України та Миколаївщини ХХ століття. – Миколаїв, 1996. – С. 4.
4. Выдрин Д. Про это // Зеркало недели. – 1999. – № 14. – 10 апреля. – С. 4.

Стаття надійшла до редакції 10.07.2001 р.